

RBI (Urban Co-operative Banks – Branch Authorisation) Directions, 2025

UCB માટે શાખા અધિકૃતતા (Branch Authorisation) અંગે વ્યવહારુ સારાંશ

(UCBના બોર્ડ અને મેનેજમેન્ટ માટેના સૌથી મહત્વપૂર્ણ મુદ્દાઓ)

નીચે UCBના બોર્ડ અને મેનેજમેન્ટ માટે ઉપયોગી, અને વ્યવહારુ તાલીમ માટે યોગ્ય ગુજરાતી અનુવાદ આપવામાં આવે છે.

1. બોર્ડની જવાબદારીઓ

દરેક UCB પાસે નીચેની બાબતો આવરી લેતી બોર્ડ-મંજૂર નીતિઓ (Board-approved Policies) હોવી જોઈએ:

- શાખા ખોલતી વખતે બેંકની નાણાકીય તંદુરસ્તી, વ્યવહારુતા (Viability) અને ગ્રાહક સેવાને ધ્યાનમાં લેવી.
- **Business Correspondents (BCs)**ની નિમણૂક અને તેમની કામગીરીની દેખરેખ માટે યોગ્ય વ્યવસ્થા કરવી.
- Doorstep Banking અંગેની નીતિ, જેમાં એજન્ટોની પસંદગી અને ગ્રાહકો પાસેથી લેવામાં આવતા ચાર્જનો સમાવેશ થાય.
- BF/BC મોડેલના અમલીકરણની બોર્ડ દ્વારા સમયાંતરે સમીક્ષા કરવી.

2. Eligibility Criteria for Business Authorisation (ECBA)

ECBA દ્વારા અગાઉના Financially Sound and Well Managed (FSWM) માપદંડને બદલવામાં આવ્યો છે.

UCBએ નીચેની તમામ શરતો પૂર્ણ કરવી જરૂરી છે:

1. CRAR: લાગુ પડતા લઘુત્તમ CRAR કરતાં ઓછામાં ઓછો 1 ટકા વધુ હોવો જોઈએ.
2. Net NPA: 3%થી વધુ ન હોવો જોઈએ.
3. Profitability: અગાઉના બે નાણાકીય વર્ષમાં Net Profit થયેલો હોવો જોઈએ.
4. CRR/SLR: અગાઉના તથા ચાલુ નાણાકીય વર્ષમાં Board Declaration/Applicationની તારીખ સુધી CRR/SLRમાં કોઈ ડિફોલ્ટ ન હોવો જોઈએ.
5. CBS: બેંકમાં Core Banking Solution (CBS) સંપૂર્ણપણે અમલમાં હોવું જોઈએ.
6. Regulatory Status: બેંક RBI Directions, SAF અથવા PCA હેઠળ ન હોવી જોઈએ.
7. Board: બોર્ડમાં ઓછામાં ઓછા બે Professional Directors હોવા જોઈએ.

ECBA Complianceની વાર્ષિક સમીક્ષા

- ECBAનું પાલન દર વર્ષે 31 માર્ચના Audited Financial Figuresના આધારે કરવું.
- બોર્ડે ECBA Complianceને મંજૂરી આપવી.

- Board Resolution થયાની 15 Calendar Daysની અંદર RBIને જાણ કરવી. (As per decision of TAFCUB, 15 days from AGM of the Bank concerned)

મહત્વપૂર્ણ

જો કોઈ બેંક પોતાને ECBA-compliant જાહેર કરે અને ત્યારબાદ તે non-compliant હોવાનું જણાય, તો RBI supervisory/enforcement action લઈ શકે છે. આમાં બેંકને ઓછામાં ઓછા એક વર્ષ માટે ECBA self-certification કરવાની મનાઈ (debarment) પણ થઈ શકે છે.

3. કાર્યક્ષેત્ર (Area of Operation)નું વિસ્તરણ

વિસ્તારનું વિસ્તરણ	આવશ્યકતા
નોંધણી થયેલો સમગ્ર જિલ્લો-	RBIની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી નથી
રાજ્યમાં વધારાના વધુમાં વધુ 3 જિલ્લા-	ECBA-compliant UCB માટે RBIની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી નથી
ઉપરોક્ત મર્યાદા કરતાં વધુ, પરંતુ રાજ્યની અંદર-	Tier 2/3/4 + ECBA + RBIની પૂર્વ મંજૂરી; એક નાણાકીય વર્ષમાં મહત્તમ 5 જિલ્લા, Capital Headroomને આધીન
રાજ્યની બહાર-	Tier 3/4 + ECBA + ઓછામાં ઓછું ANW ₹50 કરોડ + RBIની પૂર્વ મંજૂરી; એક નાણાકીય વર્ષમાં મહત્તમ 2 રાજ્યો, Capital Headroomને આધીન

મહત્વપૂર્ણ

- Tier 2 અને તેનાથી ઉપરની UCB માટે Area of Operationના વિસ્તરણમાં Board of Management (BoM) ફરજિયાત છે.
- જ્યાં RBIની મંજૂરી જરૂરી હોય ત્યાં:
 - જરૂરી General Body Resolution મેળવવું.
 - RBIનું NOC મેળવવું.
 - ત્યારબાદ Bye-lawsમાં જરૂરી સુધારો કરાવી તેનું registration કરાવવું.
- RBIનું NOC 180 Calendar Days માટે માન્ય રહે છે.

4. નવી શાખાઓ ખોલવી

A. Automatic Route

ECBA-compliant UCB RBIની પૂર્વ મંજૂરી વિના નવી શાખાઓ ખોલી શકે છે, જો:

- પૂરતું Capital Headroom ઉપલબ્ધ હોય.

- જ્યાં લાગુ પડે ત્યાં **BoM** રચાયેલું હોય.
- હાલની તમામ શાખાઓ માટે યોગ્ય **RBI Authorisation** ઉપલબ્ધ હોય.
- બોર્ડ દ્વારા મંજૂર **Branch Expansion Policy** હોય.

Automatic Routeની મર્યાદા

અગાઉના નાણાકીય વર્ષના અંતે રહેલી **Full-fledged Branches**ની સંખ્યાના **15%** સુધી શાખાઓ ખોલી શકાય.

પરંતુ:

- ઓછામાં ઓછી **1** શાખા
- વધુમાં વધુ **10** શાખા
- એક નાણાકીય વર્ષમાં.

B. Prior Approval Route

ECBA-compliant UCB Automatic Routeની મર્યાદા કરતાં વધુ શાખાઓ ખોલવા માટે RBIને એક **Annual Business Plan (ABP)** રજૂ કરી શકે છે.

મુખ્ય મુદ્દાઓ:

- ABP પૂરતા સમય પહેલાં રજૂ કરવો જોઈએ. (વ્યવહારિક રીતે 15 નવેમ્બર સુધી રજૂ કરવો યોગ્ય છે.)
- સંપૂર્ણ અરજી પ્રાપ્ત થયા બાદ RBI સામાન્ય રીતે **90 Calendar Days**ની અંદર નિર્ણય કરે છે.
- મંજૂરી સંબંધિત નાણાકીય વર્ષના **31** માર્ચ સુધી માન્ય રહેશે.
- મંજૂર થયેલી શાખાઓમાંથી ઓછામાં ઓછા **75%** શાખાઓ કાર્યરત કરવી જોઈએ.
- જો 75% શાખાઓ કાર્યરત ન થાય તો ભવિષ્યની મંજૂરી પર પ્રતિકૂળ અસર થઈ શકે છે અને આગામી બે વર્ષ માટે નવી શાખા ખોલવા પર **debarment** થઈ શકે છે.

5. Extension Counters (EC)

Extension Counter નીચેના સ્થળોએ ખોલી શકાય:

- શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ
- મોટી કચેરીઓ
- કારખાનાઓ
- જ્યાં UCB Principal Banker હોય તેવી હોસ્પિટલો
- પાત્ર રહેણાંક કોલોનીઓ

Extension Counter માટે મહત્વપૂર્ણ શરતો

- એક premisesમાં માત્ર એક **Extension Counter**.
- Base Branch સામાન્ય રીતે 10 કિ.મી.ની અંદર હોવી જોઈએ.
- Extension Counterની તમામ transactions દરરોજ **Base Branch**ની accountsમાં **incorporate** કરવા.
- EC વ્યવસાયિક રીતે **viable** અને યોગ્ય **internal controls** હેઠળ હોવું જોઈએ.

મંજૂર પ્રવૃત્તિઓ

- Deposit/Withdrawal
- Draft સંબંધિત વ્યવહારો
- Collection
- Fixed Deposit સામે Advances
- નિર્ધારિત Individual Loans, સામાન્ય રીતે ₹10 લાખ સુધી
- યોગ્ય Security Arrangementsને આધીન **Lockers**

પ્રતિબંધ

Marketplaces/Shopping Centresમાં Extension Counter ખોલવાની મંજૂરી નથી.

6. ATMs / CDMs / CRMs તથા અન્ય કચેરીઓ

- **On-site ATMs/CDMs/CRMs:** RBIની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી નથી.
- **Off-site ATMs/CDMs/CRMs:** ECBA-compliant UCB પોતાની Area of Operationમાં પૂર્વ **RBI** મંજૂરી વિના ખોલી શકે છે.
- નીચેની કચેરીઓ પણ Area of Operationની અંદર પૂર્વ મંજૂરી વિના ખોલી શકાય છે:
 - Central Processing Centres (CPCs)
 - Regional Collection Centres
 - Retail Asset Processing Centres
 - Service Branches
 - Back Offices
- ECBA-compliant UCB ઓછામાં ઓછા 30 શાખાઓના **Cluster** માટે એક **Controlling Office** પણ પૂર્વ RBI મંજૂરી વિના ખોલી શકે છે.

7. શાખાનું સ્થળાંતર (Shifting) અને બંધ કરવી (Closure)

Shifting

એક જ શહેર/નગર/ગામની અંદર શાખાનું સ્થળાંતર સામાન્ય રીતે RBIની પૂર્વ મંજૂરી વિના કરી શકાય છે.

પરંતુ:

- બોર્ડ નિર્ણયને મંજૂરી આપવી.
- Board Minutesમાં યોગ્ય રીતે નોંધ કરવી.
- શાખાની **viability** ધ્યાનમાં લેવી.
- ગ્રાહકોને ઓછામાં ઓછા એક મહિનાની અગાઉથી જાણ કરવી.

Branch / EC / ATM / Office Closure

સામાન્ય રીતે RBIની પૂર્વ મંજૂરી વિના બંધ કરી શકાય છે, પરંતુ:

- **Board Approval** ફરજિયાત.
- નિર્ણય Board Minutesમાં યોગ્ય રીતે નોંધવો.
- ગ્રાહકોને બે મહિનાની અગાઉથી **notice** આપવી.
- RBIને જરૂરી reporting કરવી.
- જ્યાં લાગુ પડે ત્યાં Branch Licence **15** દિવસની અંદર **surrender** કરવું.
- તમામ recordsનું યોગ્ય **preservation** કરવું.

8. BC/BF Model – મુખ્ય આવશ્યકતાઓ

BC/BF model અપનાવવા ઇચ્છતી UCB પાસે **Board-approved Scheme** હોવી જોઈએ અને તેમને engage કરતાં પહેલાં RBIની જરૂરી મંજૂરી મેળવવી.

Eligibility માટે મુખ્ય માપદંડ

- **CRAR > 10%**
- **Net NPA < 5%**
- અગાઉના નાણાકીય વર્ષમાં **CRR/SLR**માં કોઈ **default** નહીં
- સતત **3** વર્ષ **Net Profit**
- ઓછામાં ઓછા **2 Elected Professional Directors**
- યોગ્ય **Regulatory Compliance Record**

બેંકની જવાબદારી

BC/BFની કામગીરી માટે અંતિમ જવાબદારી UCBની જ રહેશે.

BC arrangementમાં નીચેની બાબતો સ્પષ્ટ હોવી જોઈએ:

- Cash transaction limits
- Customer transaction limits
- Transactionsનું સમયસર accounting
- Monitoring અને control mechanism

BCનું અંતર

સામાન્ય રીતે:

- Rural / Semi-urban / Urban: Base Branchથી 30 કિ.મી.ની અંદર
- Metropolitan Centres: 5 કિ.મી.ની અંદર

9. Customer Protection & BC Oversight

BC/BF વ્યવસ્થામાં ગ્રાહક સુરક્ષા અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે.

- BC/BFની સંપૂર્ણ Due Diligence કરવી ફરજિયાત.
- BC ગ્રાહકો પાસેથી સીધા કોઈ ચાર્જ વસૂલી શકશે નહીં.
- UCB Board-approved policy મુજબ જ Reasonable અને Transparent Charges વસૂલી શકે.
- યોગ્ય Grievance Redressal Mechanism સ્થાપિત કરવું.
- BCની વિગતો:
 - BCના સ્થળે
 - Base Branch ખાતે
 - બેંકની Website પર દર્શાવવી.
- Customer Informationની Security અને Confidentiality જાળવવી.
- BCને યોગ્ય Training આપવી.
- Board/Controlling Authorities દ્વારા BC modelની સમયાંતરે સમીક્ષા કરવી.

10. Doorstep Banking

- Doorstep Banking શરૂ કરવા માટે સામાન્ય રીતે પૂર્વ RBI મંજૂરી જરૂરી નથી.

- પરંતુ **Board-approved Scheme** ફરજિયાત છે.
- અમલીકરણ પછી **15 Calendar Days**ની અંદર **RBI**ને જાણ કરવી.
- **Tier 3** અને **Tier 4**: પોતાના કર્મચારીઓ અથવા **Agents** મારફતે.
- **Tier 1** અને **Tier 2**: માત્ર **Permanent Employees** મારફતે.
- Outsourcing, Operational અને Reputational Risksનું યોગ્ય management કરવું.
- બોર્ડ **Doorstep Banking Scheme**ની દર વર્ષે સમીક્ષા કરવી.

11. Reporting – અત્યંત મહત્વપૂર્ણ **Compliance Point**

Branches/Offices/NAIOs/CSPs સંબંધિત નીચેના ફેરફારો:

- Opening
- Closure
- Merger
- Shifting
- Conversion

CISBI દ્વારા **7 Calendar Days**ની અંદર report કરવા જરૂરી છે.

જ્યાં **RBI**ની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી નથી ત્યાં સંબંધિત event/change અંગે **RBI**ને પણ **15 Calendar Days**ની અંદર જાણ કરવી.

Reportingમાં ભૂલ ગંભીર બની શકે

Incorrect, incomplete અથવા **delayed reporting** માટે **penal/supervisory action** થઈ શકે છે. તેમાં નવી **Place of Business** ખોલવા માટે **3 વર્ષ સુધી debarment** પણ થઈ શકે છે.

RBI Approval માટે

જે applications માટે **RBI**ની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી હોય તે **PRAVAAH Portal** મારફતે રજૂ કરવાની રહેશે.

બોર્ડ માટે તાત્કાલિક Action Points

બોર્ડ નીચેની બાબતોને **Action Agenda** તરીકે લેવી જોઈએ:

1. **Branch Expansion Policy**ની સમીક્ષા અને જરૂરી સુધારા કરવા.
2. દર વર્ષે **ECBA Self-Assessment Process** સ્થાપિત કરવી.
3. નવી શાખા/વિસ્તરણ પહેલાં પૂરતું **Capital Headroom** છે તેની ખાતરી કરવી.
4. જ્યાં ફરજિયાત હોય ત્યાં ****Board of Management (BoM)****ની રચના સુનિશ્ચિત કરવી.

5. Annual Branch Opening Planને **Board Level** પર મંજૂર કરવો.
6. **BC/BF Due Diligence, Monitoring** અને **Review** વધુ મજબૂત બનાવવું.
7. **Doorstep Banking Policy** તથા તેના **Risks**ની સમીક્ષા કરવી.
8. **CISBI – 7 Days** અને **RBI Reporting – 15 Days**ની સમયમર્યાદાનું કડક પાલન સુનિશ્ચિત કરવું.
9. Branch Opening, Shifting અને Closure અંગેના તમામ નિર્ણયો **Board Minutes**માં યોગ્ય રીતે **record** કરવા.
10. RBIની પૂર્વ મંજૂરી જરૂરી હોય તેવી તમામ અરજીઓ **PRAVAAH Portal** મારફતે જ રજૂ કરવી.

બોર્ડ માટે મુખ્ય સંદેશ

Branch Expansion હવે માત્ર “નવી શાખા ખોલવાની મંજૂરી”નો વિષય નથી.

તેમાં મુખ્યત્વે **ECBA Compliance + Capital Headroom + Board Governance + BoM + Viability + Customer Service + BC/BF Oversight + Timely Regulatory Reporting** — આ તમામ બાબતોનું એકીકૃત પાલન જરૂરી છે.

ખાસ કરીને, **Self-certification** આધારિત **ECBA** અને **7-day/15-day reporting requirements**માં બોર્ડની જવાબદારી ખૂબ મહત્વપૂર્ણ બની જાય છે. તેથી દરેક UCBએ પોતાની **Branch Expansion Policy, ECBA Annual Self-Assessment** અને **Regulatory Reporting Mechanism**ને એકબીજા સાથે સંકલિત રાખવા જોઈએ.